

Bölüm 13

YENİ MACAR SİNEMASINDA GÖÇ OLGUSUNA METAFİZİK BİR YAKLAŞIM “JÜPİTER’İN UYDUSU”

Yasemin KILINÇARSLAN¹

2015 yılında Avrupada ortaya çıkan mülteci krizi sonrasında çekilen ve Kornel Mundruczo'nun yönetmenliğini yapmış olduğu, yakın dönem Macar sineması göç temalı filmlerinden *Jüpiter'in Uydusu* (2017), Suriyeli mülteci genç Aryan'ın babasıyla Macaristan'a kaçak girişi sonrasında bir polis tarafından vurularak öldürülüşünü ve mucizevi bir şekilde hayata dönüşünü anlatmaktadır. Filmin adından da anlaşılacağı gibi uzay çalışmaları alanında, Jüpiter'in uydusu olan Avrupa'nın yüzeyinde yaşam olasılığına dair bulguların saptandığına ilişkin bilimsel kanıtlar, sinemasal uzamda Avrupada kendilerine yeni bir yaşam umudu bulan mültecilerin anlatıldığı *Jüpiter'in Uydusu* filmiyle adeta analogik bir ilişkisellik içerisindedir. Filmin konusuna yön veren iç politika dinamiklerinin başat olanı, son genel seçimleri de kazanarak iktidarı elde eden milliyetçi, ırkçı ve yabancı düşmanı Fidesz (Macar Yurttaş Birliği) ve Hristiyan Demokratik Halk Partisi (KDNP) koalisyonunun söylemini sığınmacı karşıtlığı bir propaganda üzerinden yürütmesidir. Radikal milliyetçiliği zemin alan siyasal bir kimlikle göçmen karşıtı politikalar üreten Başbakan Viktor Orban, son seçimleri de kazanmasının ardından “Birleşik Avrupa Devleti” değil “Ulusların Avrupası” kavramını kullanmayı tercih etmektedir. Ülkede oluşan mevcut siyasal konjonktür çerçevesinde, Macar sinemasının muhalif kanatta olan Bela Tarr gibi sinema yönetmenleri ise, film üretim koşullarının kısırlığı ve ifade özgürlüğüne yönelik kısıtlamalar nedeniyle Macar sinemasının ciddi bir krizde olduğunu savunmaktadırlar. Macar yönetmenlere göre ülkedeki sinemasal üretim süreci hem ekonomik hem de siyasal anlamda otoriter bir kuşatma altındadır. Bu bölümde, radikal milliyetçiliğin ve kontrolcü devlet politikasının son dönem Macar sinemasının film estetiği ve film üretimi üzerindeki etkileri irdelenerek *Jüpiter'in Uydusu* filminin anlatısı yapısında yer alan metafizik değişimlerin güncel siyasal atmosferle olan bağlantıları irdelenecektir.

¹ Uşak Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo TV Sinema Bölümü Öğretim Üyesi

çekilmektedir. Bu noktada eleştiri sadece göçmen politikasına, Macar halkının çıkarıcılığına, duyarsızlığına ya da önyargılarına ilişkin değil devlet mekanizmasında Sovyet döneminden miras kalan olumsuz yapılanmalara da ilişkindir.

KAYNAKÇA

- Yalur, Tolga (2009), **Devrimden Sonra Birinci Yüzyıl: Yönetmenlerin İzinde Macar Sineması**, Ankara, Phonix Yayınevi
- Allmer, Patricia & Brick, Emily & Huxley, David (2012), **European Nightmares: Horror Cinema in Europe Since 1945**, Newyork, Wallflower Press
- Dreier, Werner Laumer & Mortiz, Angelika Wein (2018), **Interactions: Explorations of Good Practice in Educational Work with Video Testimonies of Victims of National Socialism**, Berlin, EVZ
- Kalmár, György (2017), **Formations of Masculinity in Post-Communist Hungarian Cinema: Labyrinthian**, Switzerland, Men Palgrave Macmillan
- Reyland, Nicholas W. (2011), **Zbigniew Preisner's Three Colors Trilogy: Blue, White, Red: A Film Score Guide**, NY, Scarecrow Press
- Cunningham, John (2004), **Hungarian Cinema: From Coffee House to Multiplex** London&Newyork, Wallflower Press
- Batori, Anna (2018), **Space in Romanian and Hungarian Cinema**, Switzerland, Palgrave Macmillan
- Burns, Bryan (1996), **World Cinema: Hungary, England**, Fairleigh Dickinson University Press
- Kovacs, András B. (2013), **The Cinema of Béla Tarr: The Circle Closes**, London &Newyork, Wallflower Press,
- Khatib, Lina (2012), **Storytelling in World Cinemas: Forms**, London&Newyork, Wallflower Press
- Frey, David (2017), **Jews, Nazis and the Cinema of Hungary: The Tragedy of Success, 1929-1944**, UK, I. B. Tauris,
- Mroz, Matilda & Mazierska, Ewa & Ostrowska, Elzbieta (2016), **Cinematic Bodies of Eastern Europe and Russia Between Pain and Pleasure**, Edinburgh, Edinburgh University Press,
- Imre, Anikó (2012), **A Companion to Eastern European Cinemas**, UK, John Wiley&Sons,
- Patterson, Hannah (2007), **The Cinema of Terrence Malick: Poetic Visions of America**, London&Newyork, Wallflower Press
- Szabao, Istvan (2004), **The Cinema of Central Europe**, London, Wallflower Press
- Botz-Bornstein, Thorsten (2017), **Organic Cinema: Film, Architecture, and the Work of Béla Tarr**, Newyork&Oxford, Berghahn Books
- Valkola, Jarmo (2016), **Pictorialism in Cinema: Creating New Narrative Challenges**, UK, Cambridge Scholar Publishing
- Merleau-Ponty, Maurice (2005), **Algılanan Dünya**, (Çev.) Ömer Aygün, İstanbul Metis Yayınları
- Kearney, Richard (2012), **Yabancılar, Tanrılar ve Canavarlar: Ötekiliği Yorumlamak**, (Çev.) Barış Özkul, İstanbul, Metis Yayınları
- Power, Aidan (2018), **Contemporary European Science Fiction Cinemas**, Switzerland, Palgrave Macmillan,
- Sutton, Damian & Martin-Jones, David (2013), **Yeni Bir Bakışla Deleuze**, (Çev.) Murat Özbek, Yetkin Başkavak, İstanbul, Kolektif Kitap

İnternet kaynakları;

<https://solarsystem.nasa.gov/moons/jupiter-moons/europa/in-depth/>

Erişim Tarihi: 22-01-2019

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Aryanizm>

Erişim Tarihi: 12-02-2019